

14. Charakterystyka prądowo napięciowa diody

(1 tydzień, 8 pkt.)

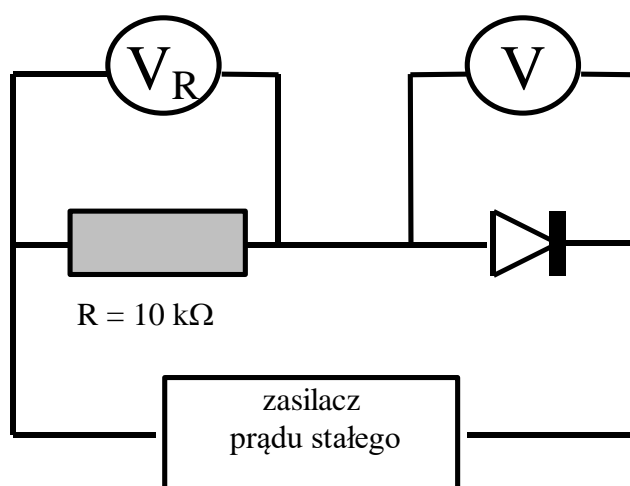
Zagadnienia: prąd, napięcie, opór, charakterystyka prądowo-napięciowa, półprzewodniki, złącze p-n, dioda półprzewodnikowa.

literatura: Gin1, 275÷293; Dry, 427÷438, 450÷459.

Celem doświadczenia jest wyznaczenie statycznej charakterystyki prądowo-napięciowej diody półprzewodnikowej oraz porównanie wyników ze wzorami opisującymi złącze p-n.

1. Przeprowadzenie pomiarów.

Budujemy układ wg. schematu przedstawionego na rysunku 14.1.

Rys. 14.1 Schemat układu do wyznaczenia charakterystyki statycznej diody.

Woltomierz V_R połączony z opornikiem R pełni rolę amperomierza. Przeprowadzamy pomiary zależności prądu płynącego przez diodę od napięcia na diodzie. Sprawdzamy, czy przy pomiarach w kierunku przewodzenia nie wzrasta temperatura diody. Nie podajemy zbyt dużych napięć w kierunku przewodzenia. Szczególnie starannie wykonujemy pomiary w obszarze małych dodatnich i ujemnych napięć.

Zasilacz jest tak skonstruowany, że poprzez pokręcanie potencjometrem możemy uzyskać zmianę znaku oraz wielkości napięcia.

Przed przystąpieniem do pomiarów musimy wyzerować woltomierze. W tym celu wciskamy przycisk "ZERO" i przy użyciu śrubokręta ustawiamy zero kręcąc potencjometrem "ZERO DC". Następnie wyciskamy przycisk "ZERO".

Odczytujemy jaka jest temperatura otoczenia T .

2. Opracowanie wyników

Wyniki opracowujemy w dwóch etapach. W pierwszym etapie przedstawiamy na wykresie zależność prądu od napięcia.

W drugim etapie postępujemy w sposób bardziej wyrafinowany. Ograniczamy się do analizy wyników odpowiadających małym wartościom napięć. Ścisłej, ograniczamy się do takich napięć, dla których $eU/k_B T$ jest znacznie mniejsze od 1. Wtedy po przyłożeniu napięcia U przez złącze p-n płynie prąd I :

$$I = I_0 \left(e^{\frac{eU}{k_B T}} - 1 \right), \quad (14.1)$$

gdzie I_0 jest prądem zaporowym wywołanym termiczną generacją nośników, e ładunkiem elektronu, T temperaturą (wyrażoną w stopniach Kelvina) a k_B stałą Boltzmann. W celu sprawdzenia zależności (14.1) przedstawiamy wyniki pomiarów na wykresie, którego osią x jest $\exp(eU/k_B T)$ a osią y prąd I ($\exp(x)$ to tyle samo co e^x). Sprawdzamy, czy jest obszar napięć, w którym zależność $y(x)$ jest liniowa. Jeśli tak, dopasowujemy do danych w tym obszarze linię prostą o równaniu $y=ax+b$. Sprawdzamy, czy stosunek a/b jest w granicach błędu równy -1 (dlaczego tak powinno być?).

Nieco inne podejście polega na rozwinięciu (14.1) w szereg Taylora i pozostawieniu tylko trzech pierwszych wyrazów:

$$I = I_0 (e^\varepsilon - 1) \approx I_0 \left(1 + \varepsilon + \frac{\varepsilon^2}{2} - 1 \right), \quad (14.2)$$

gdzie $\varepsilon = eU/k_B T$. Po przekształceniu otrzymujemy:

$$\frac{I}{U} = \frac{I_0 e}{k_B T} + \frac{e^2 I_0}{2(k_B T)^2} U. \quad (14.3)$$

Przedstawiamy dane na wykresie, którego osią x jest U a osią y I/U . Sprawdzamy, czy punkty układają się na linii prostej i jeśli tak, to znajdujemy równanie prostej $y=ax+b$. Sprawdzamy, czy stosunek a/b równy jest $e/2k_B T$.